

15/8/2018

נושאונט מס' 47

דבר העורך

שלום לכם,
תערוכת הבולים העולמית **ישראל 2018** זכתה להצלחה מסחררת. רמת התצוגות הייתה גבוהה מאוד, והארגון היה מעולה. האוספים הוצגו בצורה מכובדת ומרווחת, ואגף הכבוד היה מרשים עד למאוד. חשוב עוד יותר לציין, שקהל המבקרים גדש את האולם, הנוכחות בסיורים הייתה גבוהה מאוד, ואפילו סוחרי הבולים שבעו נחת. הדואר והשירות הבולאי ראו ברכה בעמלם, והבולאות כולה זכתה לרוח גבית אדירה.

ההישג הוא גדול שבעתיים בהתחשב בתקציב ה"רזה" שעמד לרשות המארגנים. התודות מגיעות לכל מי שעשה במלאכה, ובמיוחד למנכ"ל התאחדות בולאי ישראל, חברנו **טיבי יניב**, למפיקת התערוכה, **לילך גלעד** ו**ליגאל נתנאל**. אין ספק כי בלי עבודתם המסורה של שלושתם התערוכה לא הייתה יכולה לצאת אל הפועל.

ברנאר חימנו מרצה – חברי איל"ת מאזינים

תודות רבות מגיעות גם לדובר התערוכה, חברנו **זהר נוי**. ללא מאמציו לא היינו זוכים לקהל מבקרים כה גדול. אי אפשר שלא לציין את חברנו **משה רימר**, מנהל ההדרכה בתערוכה, שהעמיד "יש מאין" צוות מדריכים משובח. ההדרכה בתערוכה היא "פטנט"

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

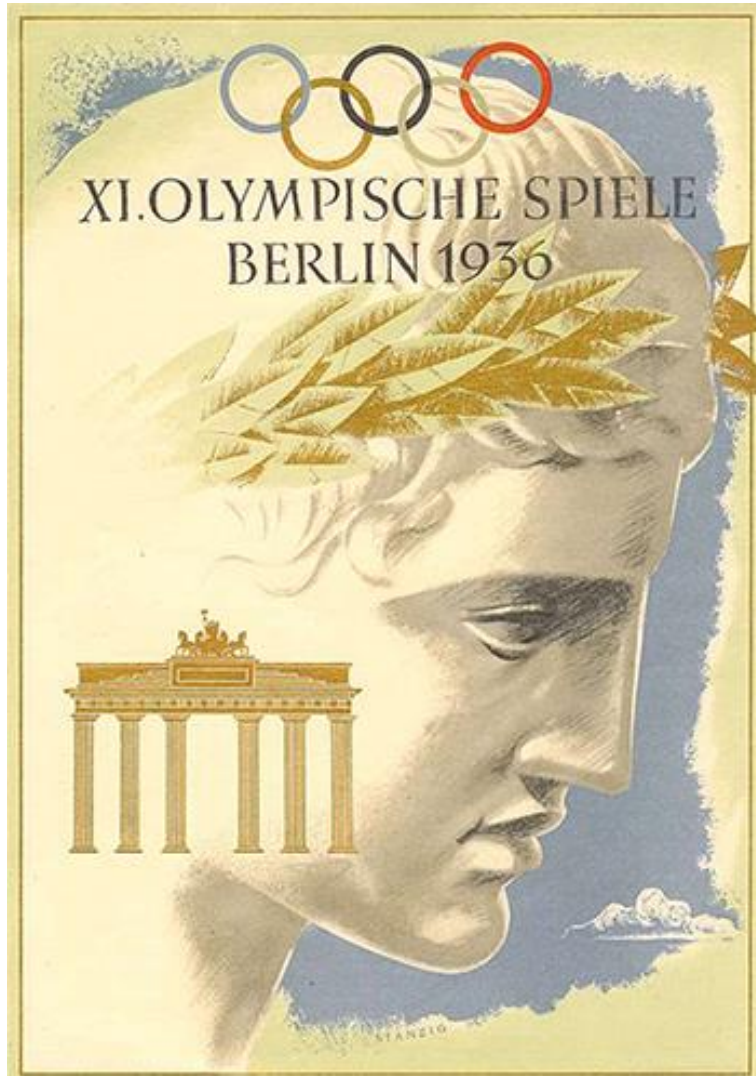
ישראלי, שבזכותו גם מבקרים חסרי רקע בולאי יכולים ליהנות מהביקור ולהפיק את המירב מהחוויה הבולאית. משה גם סייע לצוות התערוכה בכל משימה אפשרית, וכאלה היו רבות. ראוי גם לציין את המתנדבים שסייעו בתליית האוספים והסרתם בתום התערוכה. במיוחד בלטו בתחום זה חברינו **דב טרגל' ורן ברש**.

ביומה האחרון של התערוכה התקיים סמינר תימאטי אותו העביר **ברנאר חימנז**. רבים מחברי איל"ת הגיעו לסמינר, וזכו לשמוע את דבריו של אחד מבכירי עולם התימאטיקה. ההרצאה התמקדה בדרכים לשפר אוסף תימאטי, ואנו נשתדל בגיליונות הבאים להביא בפני קהל הקוראים את עיקרי הדברים.

בברכה,
יורם ולורנס

טבח הספורטאים במינכן משה קלמן

טופס מברק שהונפק לכבוד משחקי ברלין 1936

פעמיים אירחה גרמניה את המשחקים האולימפיים: בברלין בשנת 1936 ובמינכן בשנת 1972. משחקי ברלין נודעו לשמצה בשל השימוש שנעשה בהם על ידי השלטונות הנאצים על מנת לפאר את המשטר הפשיסטי והרצחני שלהם. משחקי מינכן נועדו להיות התשובה לכך, והמארגנים כינו אותם "האולימפיאדה השמחה". האווירה הייתה חופשית, וחיילים או שוטרים במדים לא נראו כלל בכפר האולימפי. המשחקים החלו ב-26 באוגוסט, ונועדו להסתיים ב-10 בספטמבר, כפי שמראה חותמת הביול האמריקאית.

ביום ה-12 למשחקים, ה-5 בספטמבר 1972, הגיעה האווירה הפסטורלית לקיצה. בשעה 4:30 לפנות בוקר חדרו שמונה מחבלים, חברי ארגון ספטמבר

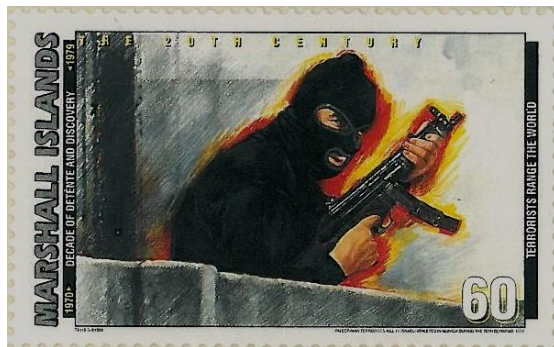
השחור, לבניין המגורים ברחוב קונולי 31, שבו התגוררו הספורטאים הישראלים. מיד עם כניסתם לבניין נתקלו המחבלים במאמן ההאבקות **משה וינברג**, שהיה בדרכו להעיר את חניכו **מרק סלבין**, שהיה אמור להתחרות באותו בוקר. וינברג נורה על ידי המחבלים ונפצע. המחבלים השתלטו על דירה מספר 1, בה התגוררו המאמנים והשופטים הישראלים לאחר מאבק קצר, במהלכו הצליח מאמן המשקולנים, **טוביה סוקולסקי**, להימלט דרך החלון.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

המחבלים דרשו מוינברג, באיומי נשק, להוביל אותם למגורי שאר חברי המשלחת הישראלית. על אף פציעתו גילה וינברג תושיה והערים על המחבלים: הוא דילג על דירה מספר 2 הסמוכה, ובכך הציל את חייהם של ששת דיירי אותה דירה. וינברג הוביל את המחבלים לדירה מספר 3, בה התגוררו המתאבקים והמשקולנים. ככל הנראה, הוא קיווה כי בכוחות משותפים יוכלו החזקים שבחברי המשלחת להיאבק במחבלים. תקווה זו נכזבה: הספורטאים היו שקועים בשינה עמוקה, והמחבלים השתלטו עליהם בקלות, והובילו אותם לדירה מספר 1. במהלך המעבר תקף ווינברג את אחד המחבלים והיכה אותו עד עילפון. מחבל אחר ירה בו למוות, אך במהלך המהומה הצליח המתאבק **גד צברי** להימלט. מעט מאוחר יותר תקף מרים המשקולות **יוסף רומנו** את אחד המחבלים בסכין ופצע אותו. גם רומנו נורה למוות, תוך שהמחבלים מונעים ממנו טיפול רפואי.

בידי המחבלים היו תשעה שבויים: מאמן האתלטיקה **עמיצור שפירא**, מאמן הקליעה **קת שור**, מאמן הסייף **אנדרי שפיצר**, שופט ההאבקות **יוסף גוטפרינד**, שופט הרמת המשקולות **יעקב שפרינגר**, המשקולנים **אליעזר חליפין** ו**מרק סלבין**, והמתאבקים **דוד ברגר** ו**חאב פרידמן**. בתמורה לשחרור התשעה תבעו המחבלים את שחרורם של 232 מחבלים שהיו

כלואים בישראל. המשחקים האולימפיים הופסקו, ורשתות הטלוויזיה העבירו את תמונות הזוועה בשידור חי. דמותו של אחד המחבלים, הניצב על המרפסת כשהוא חובש כובע גרב וחמוש בתת מקלע, נראתה בכל בית.

לאחר משא ומתן שנמשך שעות רבות הוסכם, כי בני הערובה והמחבלים יועברו במסוקים לשדה תעופה סמוך, ומשם יוטסו למצרים. בכוונת המשטרה הגרמנית היה לחלץ אל בני הערובה במבצע צבאי, אבל הכנה לקויה ושורה ארוכה של כשלים הביאו לכך שהמחבלים הותקפו באש לא ממוקדת ולא מדויקת, ורק חמישה מהם נהרגו. המחבלים הנותרים הספיקו לירות בבני הערובה ולפוצץ רימונים. כל תשעת בני הערובה מצאו את מותם במהלך מבצע החילוץ הכושל.

הועד האולימפי הבינלאומי החליט להמשיך במשחקים האולימפיים. טקס אזכרה לספורטאים נערך באיצטדיון האולימפי, והדגל האולימפי ודגלי המדינות המשתתפות הורדו לחצי התורן (למעט דגלי מדינות ערב שסירבו להשתתף במחווה זו). לאחר הפוגה בת 24 שעות חודשו המשחקים כאילו לא אירע דבר, ורק משלחת ישראל וקומץ ספורטאים ממדינות אחרות פרשו מהם. המשחקים האולימפיים נעלו באיחור של יום, ב-11 בספטמבר.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

פרק פגום וכמעט בלתי ידוע הקשור בפרשה הוא כניעתה של גרמניה לטרור לאחר הטבח. שגריר גרמניה בלבנון נפגש עם בכירי ספטמבר השחור, והגיע עימם להסכם לפיו גרמניה תתמוך פוליטית באש"ף, ואילו הפלשתינאים יימנעו מפעולות טרור בשטחה. חודשיים אחרי הטבח חטפו (לכאורה, אך למעשה בתיאום מלא עם הגרמנים) אנשי ספטמבר השחור מטוס של חברת לופטהאנזה. בתמורה לשחרור אנשי הצוות שחררו שלטונות גרמניה את שלושת המרצחים שנותרו בחיים לאחר מעשה הטבח. הזוהי "גרמניה אחרת"?

השירות הבולאי הנפיק פעמיים חותמות דואר לזכר הי"א, אם גם באיחור רב. לעומת זאת הקרן הקיימת לישראל הנפיקה כבר בשנת 1972, מיד לאחר רצח הספורטאים, פריט בולאי לזכרם – בולי המכביה השלישית עם הדפס רכב בו כתוב: "לזכר ספורטאי ישראל שנרצחו במינכן". הכיתוב מופיע בעברית ובאנגלית, כשבתווך הסמל האולימפי. כרגיל בהדפסי רכב יש גם לא מעט טעויות, כמו הצמדה הנראית למעלה, שבה ההדפס הרכב מוזז בצורה בולטת ימינה. אני מציג כאן בול "תקין", וכן בול בצבע אדום עם הדפס רכב הפוך. לסיום התמונה מוצג גם בול כחול, עם ערך נקוב של 50 אגורות (להבדיל משאר הבולים, שהם ללא ערך נקוב). בנוסף לבולים אלה קיימים גם בולי קק"ל עם הדפס רכב בצבע אדום, כולם עם ערך נקוב. אני מביא כאן דוגמא אחת של בול בעל ערך נקוב של 10 אגורות.

בול ללא ערך נקוב עם הדפס רכב תקין (ימין) והפוך (אמצע). מימין: בול עם הדפס רכב תקין וערך נקוב 50.

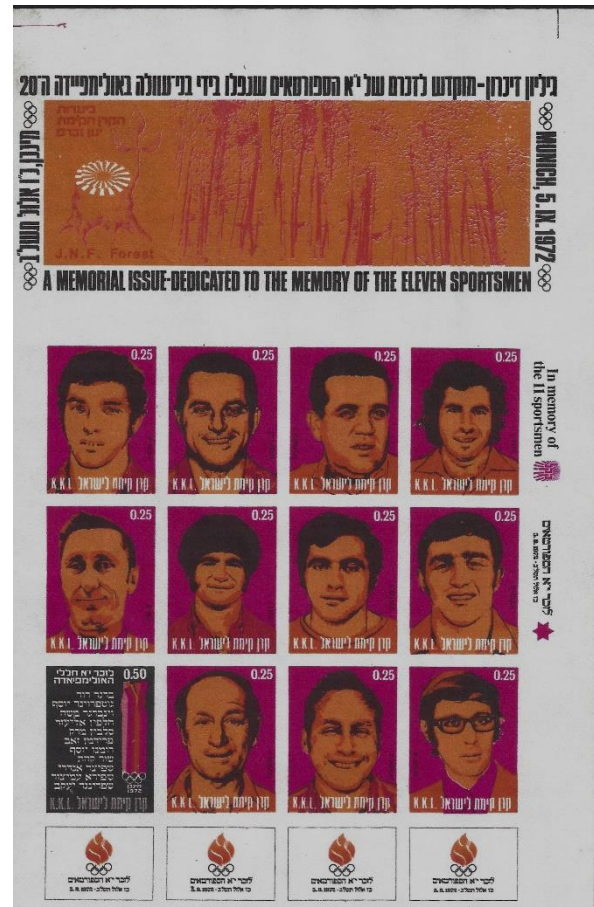
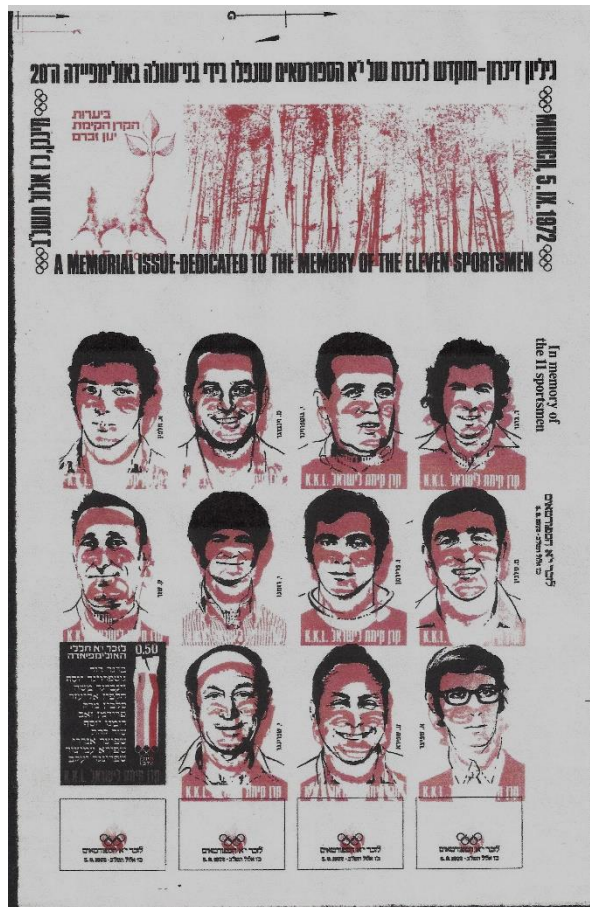
בשנת 1973 הנפיקה קק"ל גיליון שלם של 12 בולים לזכר הי"א. אחד עשר מהבולים, בערך נקוב של 25 כל אחד, מציגים את דיוקנאותיהם של הספורטאים, והבול ה-12 (בערך נקוב של 50) מציין את שמותיהם על רקע שחור. הגיליון מוכר היטב לציבור האספנים בארץ, ואף ראיתי אותו בתצוגות בולאיות בעולם העוסקות במשחקים האולימפיים, אף שלכאורה הוא אינו חומר בולאי המותר בתצוגה. בחרתי להציג כאן (בראש העמוד הבא) גיליון כזה שהוא לא מנוקבב, כנראה בטעות, וכן גיליון לא מנוקבב שבו הצבע האדום מוזז בצורה דרמטית והצבע החום חסר לחלוטין.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

והעורך מוסיף: בחדר מספר 2, עליו דילגו המחבלים, שהה עמיתנו הבולאי – פרופסור **שואל לדני**. באותה אולימפיאדה לדני ייצג את ישראל בהליכה תחרותית, תחום בו הוא ממשיך לעסוק גם כיום בהיותו מעבר לגיל הגבורות. בהזדמנות זו אנו מאחלים לו בריאות טובה והמשך מהנה בפעילות הספורטיבית והבולאית!

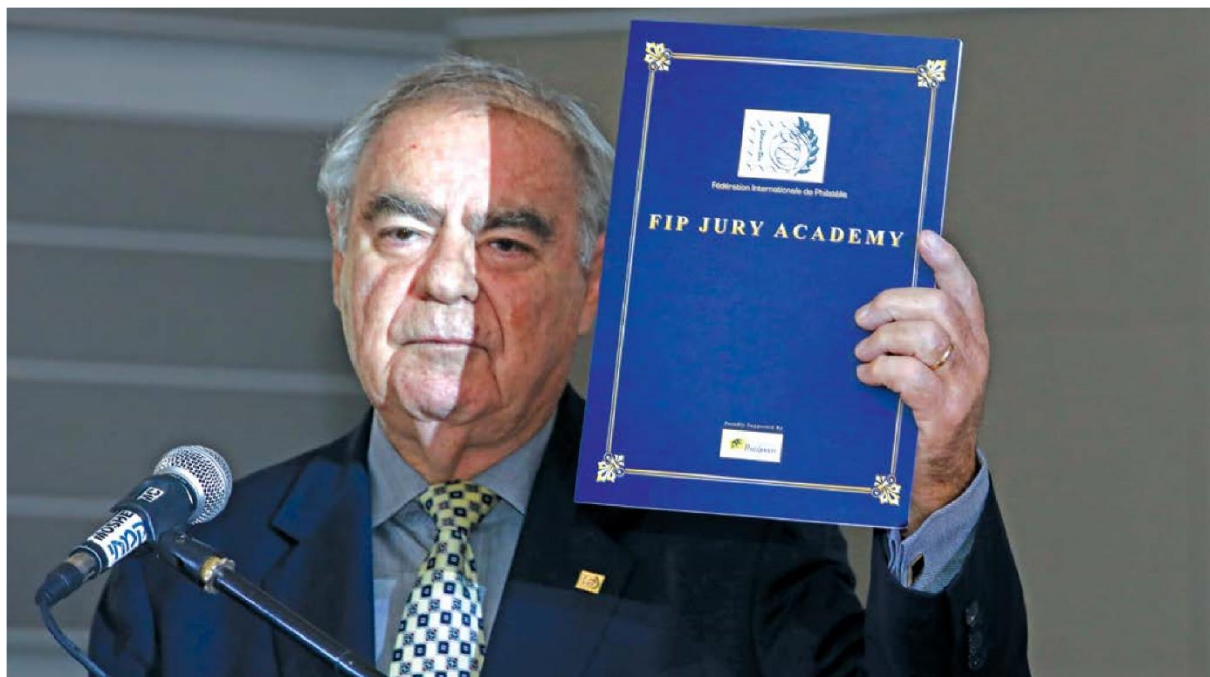
משה קלמן אוסף בולי קק"ל, עם דגש על טעויות הדפסה. כמן כן הוא אוסף בולי ארצות הברית, בולי בריטניה עם ראשי תיבות מנוקבים ואת אליזבת' השניה על בולי חבר הלאומים. כתובתו למשלוח תגובות: kol4464@gmail.com

האקדמיה לשופטים – הכשרת שופטים מנחם לדור

בחודש מאי האחרון, בשלושת הימים שקדמו לפתיחת התערוכה העולמית בירושלים, אירגן ה-FIP את ה'אקדמיה לשיפוט'. האקדמיה היא פרי יוזמתו של **ברני בסטון** האוסטרלי (תימאטיקאי בפני עצמו), חבר הנהלת ה-FIP ומועמד לתפקיד יושב ראש הארגון בבחירות שתתקיימנה בסוף שנה זו בבנגקוק.

הרעיון הוא להדריך את השופטים הבינלאומיים המוסמכים של ה-FIP במספר היבטים, שנמצא כי נדרש לגביהם ריענון וחידוד. בסופו של דבר, המטרה העיקרית של השיפוט היא מתן משוב למציג על חוזקותיה וחולשותיה של התצוגה והמלצות לשיפורים. הניסיון הראה, שהשופטים לא תמיד מגיעים מוכנים למפגש עם המציג (ה-critique), המתקיים בסוף כל תערוכה. כתוצאה מכך, לעתים המציג לא מבין את המסר שהשופטים רוצים להעביר לו.

ברני בסטון, יוזם האקדמיה לשופטים

בירושלים נערך המחזור הראשון של האקדמיה בהשתתפות ארבעה עשר שופטים בינלאומיים, מרביתם כאלה ששפטו בהמשך בתערוכה בירושלים. שישה מבין הארבעה עשר היו ישראלים: יושב ראש ההתאחדות **אלי ובר**, **אדי לייבו** (שכיהן כיושב ראש חבר השופטים בתערוכה), **יואל סלוצקי**, **מוטי קרמנר**, יושב ראש איל"ת **איציק ברק** ועבדכם הנאמן. השופטים הגיעו מכל קצות תבל ומכל אגפי הבולאות – מסורתית, תולדות הדואר, תימאטיקה וכלילים. חלק מהשופטים שהשתתפו באקדמיה הם בעלי ניסיון של למעלה משלושים שנות שיפוט וחלקם חדשים ברמה הבינלאומית.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

בכוונת ה-FIP לערוך שני מחזורים נוספים של האקדמיה בצמוד לתערוכת בנגקוק ובהמשך מחזורים נוספים באירופה ובצפון אמריקה. ב-FIP רשומים כיום כ-300 שופטים בינלאומיים (בכל אגפי האיסוף), מהם כ-200 פעילים והמטרה היא שכמאה מהשופטים הפעילים יעברו את האקדמיה עד סוף 2019.

האקדמיה לשופטים בפעולה.

האקדמיה תוכננה על ידי מספר שופטים בינלאומיים מנוסים מאד, ובארץ היא הועברה על ידי **לארס אנגלברקט ולארס-פטר סוונדסן**, שניהם מדנמרק, יושבי הראש של הועדות לתולדות הדואר ולבולאות מסורתית של ה-FIP. במקצועו, אנגלברקט מנהל ארגון להכשרת מנהלים בכירים במגזר העסקי, והוא הביא לאקדמיה מניסיונו הרב ומהטכניקה שמופעלת בקורסים אלה. על אף היות הקורס בארץ המחזור הראשון של האקדמיה, הוא הוכן לעילא ולעילא, והועבר בצורה עניינית וחברית.

בתחילת ההדרכה עברנו על תפקידיו של השופט, "מעמדו" של השופט ושל ראש הצוות בחוקת ה-FIP, כיצד להתכונן לשיפוט לפני התערוכה וכדומה. בהמשך עברנו על הפרקים השונים של כללי השיפוט (General Regulations, Special Regulations) וזאת הייתה הזדמנות טובה להשוות בין הניסוחים הרשומים בכללים של האגפים השונים. מתברר שאין אחידות, והניסוחים הם לעתים מעורפלים. אפילו הסעיף המשותף לכל האגפים – Presentation (תצוגה) מנוסח באופנים שונים שכולם כלליים מאד. בין המשתתפים נערך דיון, לעתים ער, על הפרשנות לסעיפים השונים, במיוחד כאשר בחדר

לארס- פטר סוונדסן "מרבץ תורה". יושב מימין: לארס אנגלברקט

היו נוכחים אנשים בעלי ניסיון בדיסציפלינות השונות של עולם הבולאות. לאור המסקנות מהדיון ייכנסו הועדות השונות של ה-FIP לתהליך של שינוי נוסח בכללים כדי להגיע לאחידות, ככל שניתן.

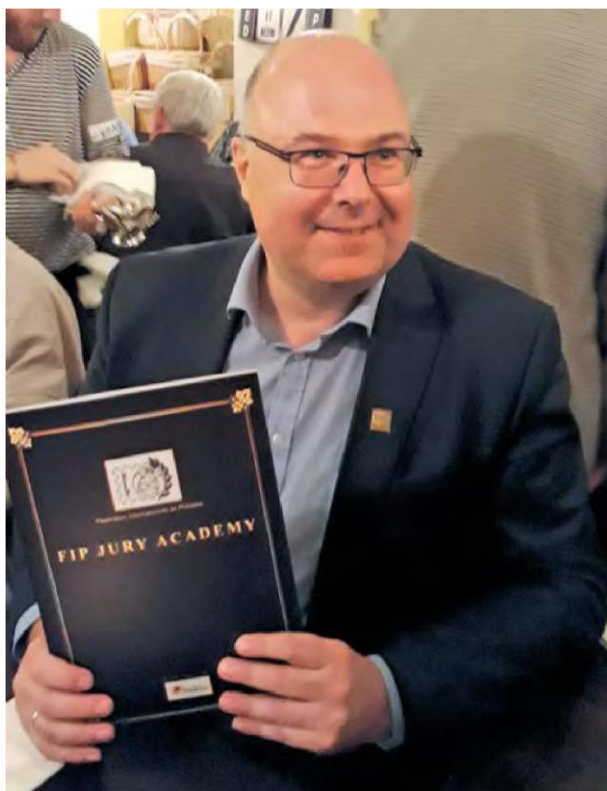
ביום השני תלו המדריכים צילומים של חמישה אוספים – בולאות מסורתית, תולדות הדואר, תימאטיקה ומסגרת בודדת. השופטים חולקו לצוותים, מונה ראש צוות שיפוט (שהתחלף בכל סעיף שיפוט) וקדימה לעבודה. לאחר כל פרק שיפוט (במונחים שלנו: כותרת ותכנית, פיתוח, חדשנות, ידע בולאי ותימאטי, מצב החומר הבולאי ונדירותו, תצוגה) נערך דיון בין כולם. כל צוות נתן את הציון שלו, נערך דיון על ההבדלים בניקוד והסיבות לכך, ולבסוף הוצג הציון שאותה תצוגה קיבלה בתערוכה הבינלאומית האחרונה בה השתתפה. לעיתים נמצאו הבדלים גדולים (עד כדי עשר נקודות ומעלה), שהצדיק ניתוח מפורט יותר של ההיגיון השיפוט.

במקביל לתהליך השיפוט התבוננו המדריכים על צוותי השיפוט, על התהליך בתוך הקבוצה ועל האינטראקציה בין ראש הצוות לשאר החברים. כמו כן, הסתכלו המדריכים כיצד מכינים עצמם השופטים לתהליך ה"קריטיק" מול המציג בסוף התערוכה. למיטב ידיעתי, זו הפעם הראשונה שנערך תהליך מעין זה, וגם השופטים הותיקים התבקשו להעריך את דרך עבודתם וזכו, כמו כולם, להארותיהם והערותיהם של המדריכים.

ביום האחרון של האקדמיה נערכו תרגילים המדמים את תהליך הקריטיק: חבר צוות אחד היה השופט, חבר צוות שני 'שיחק' את המציג וחברי הצוות האחרים התבוננו מהצד ונתנו בהמשך את חוות דעתם על המפגש. חברי הצוות החליפו את התפקידים בתצוגות השונות, כך שכל אחד זכה להיות שופט, מציג ומתבונן מהצד. התהליך לא היה פשוט, כיוון שאותו חבר ששיחק את המציג קיבל הנחיות כיצד להקשות על השופט (בטיעונים

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

לארס אנגלברכט אוחו בתעודה
ועונד את הסיכה של Jury Fellow

כגון: "כבר קיבלתי בעבר מדליה גבוהה יותר", או: "למה קיבלתי ציון נמוך בסעיף זה וזה" וכו'. המסר של השופטים אל המציגים חייב לכלול את ההיבטים הטובים של התצוגה, ובצד זאת גם לחדד היכן יש מקום לשיפור. על השופט להעיר הערות קונקרטיות וספציפיות: לא לומר 'אני זוכר שראיתי באחד העמודים...' ואז לחפש את הדוגמא הרלוונטית בזמן הקריטיק (שהוא זמן מוגבל ויקר), אלא לרשום מראש את הדף הספציפי הרלוונטי ולהפנות את המציג אליו.

סיכום האקדמיה היה דו-שיח פתוח של כל המשתתפים. כולם הסכימו, כי התהליך החדש חשוב מאד – הן לשופטים עצמם והן להכנתם למפגש עם המציג. אפילו הוותיקים והמנוסים שבשופטים הרגישו כי האקדמיה תרמה להם רבות, ויש להניח שבסופו של תהליך הדו-שיח שבין השופט

למציג יהיה טוב ופורה יותר. בטקס הסיום של התערוכה קיבלו המשתתפים תעודה וסיכה, שזיכו אותם בתואר Jury Fellow לקראת התערוכות הבאות.

מנחם לדור הוא שופט תימאטי בינלאומי. מנחם היה יושב הראש הראשון של איל"ת, וכיום הוא מכהן כסגן יושב הראש של האגודה. בשנים האחרונות הוא אוסף ומציג את "תולדות המידע והעברתו". בין נושאי האיסוף שלו נכללים גם ה"מחשב" ו"ריגול". כתובתו: ladorm@gmail.com

בולאות בויקיפדיה – חלק ב' משה רימר

מאז הגיליון האחרון של נושאונט המשכתי להעלות ערכים בולאים לויקיפדיה. להלן רשימה של חמישה עשר ערכים בולאיים אותם הוספתי בחודשים האחרונים. אתם מוזמנים לעיין בערכים (על פי סדר אלפביתי) באמצעות מעבר אל הקישורים הבאים. יש ללחוץ על מקש <Ctrl> ולאחר מכן להקליק על הקישור:

1. [בול אישור הובלה](#)
2. [בול יום שבתון](#)
3. [בול מס שבתון](#)
4. [בול מסירה אישית](#)
5. [בול תשובה צבאי](#)
6. [הבולים של ארד](#)
7. [הבולים של האי פיטקרן](#)
8. [הבולים של האיים המלדיביים](#)
9. [הבולים של מרידה \(ונצואלה\)](#)
10. [הבולים של סינד](#)
11. [חישוב תעריף הדואר על בסיס מרחק](#)
12. [סינמה \(קולומביה הבריטית\)](#)
13. [רכבת הדואר התת-קרקעית בלונדון](#)
14. [רכבת הדואר התת-קרקעית במינכן](#)
15. [רכבת הדואר התת-קרקעית בצ'יריך](#)

אם הקישור אינו עובד כהלכה מסיבה כלשהי, הרי שניתן להיכנס לויקיפדיה בעברית ולהקיש את שם הערך ב"חיפוש בויקיפדיה". לחלופין, ניתן גם להקיש את שם הערך בחיפוש בגוגל, עם או בלי תוספת המילה ויקיפדיה.

משה רימר, לשעבר עורך נושאונט ועורך שובל, אוסף את נושא הצדפות. בעבר הציג את "הרכיכות והאדם" וכיום הוא שוקד על תצוגה חדשה – "לשאת יותר ממשקל גופך". לאחרונה משה עוסק גם במחקר משותף עם ד"ר יוסף ואלך על שירותי הדואר ביהודה ושומרון מאז שנת 1948. כתובתו למשלוח תגובות: rimer@netvision.net.il